

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญและที่มาของปัญหา

การสื่อสารถือได้ว่าเป็นพฤติกรรมที่มีควบคู่กับมนุษย์ในทุกสังคม นับตั้งแต่แรกเกิดจนกระทั่งตาย ในสมัยก่อน มนุษย์เริ่มการสื่อสารในรูปแบบการสื่อสารระหว่างบุคคล เนื่องจากว่าในสมัยโบราณ สังคมยังเป็นสังคมขนาดเล็ก มีจำนวนประชากรและครัวเรือนค่อนข้างน้อย จึงส่งผลให้การสื่อสารเป็นไปในรูปแบบของการเผชิญหน้าระหว่างบุคคล (Interpersonal Communication) มากกว่า ต่อมาเมื่อมีจำนวนประชากรในสังคมเพิ่มมากขึ้น ขนาดของชุมชนมีขนาดที่ขยายใหญ่ขึ้น การสื่อสารจึงมีรูปแบบของการสื่อสารเป็นกลุ่ม (Group Communication) เพื่อแลกเปลี่ยนข่าวสารข้อมูล ทักษะคติ ตลอดจนเรื่องราวต่างๆระหว่างกันภายในกลุ่ม

การขยายตัวของสังคม ประกอบกับความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีการสื่อสารคมนาคม ตลอดจนความต้องการข้อมูลข่าวสารข้ามชุมชนเพิ่มมากขึ้น นำไปสู่การเกิดกระบวนการสื่อสารที่มุ่งเน้นขยายผลของการสื่อสารนั้นให้กว้างขวาง และเข้าถึงประชาชนจำนวนมากในเวลาเดียวกัน ซึ่งเราจะเห็นการสื่อสารในลักษณะนี้ได้ ในสังคมปัจจุบัน คือ สื่อสารมวลชน (Mass Communication) การสื่อสารลักษณะนี้ถือได้ว่ามีความสำคัญมากขึ้นทุกทีในยุคสมัยของโลกไร้พรมแดน (Ellsworth, 1976:136 อ้างจาก สถิตย์รัฐ แจ่มสมบูรณ์, 2542:1) และควบคู่ไปกับการพัฒนาการสื่อสาร ช่องทางการสื่อสารก็ถูกพัฒนาเปลี่ยนแปลงตามระดับการพัฒนาของสังคมด้วย ช่องทางการสื่อสารจากรูปแบบการสนทนาระหว่างบุคคล หรือการสนทนาแบบกลุ่ม ยังมีความซับซ้อนขึ้นตามสภาพรูปแบบของการสื่อสารที่ซับซ้อนขึ้นของสื่อสารมวลชน ผ่านช่องทางการสื่อสารต่างๆเช่น บุคคล วิทยุ โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ จนกระทั่งกำลังเข้าสู่สหัสวรรษใหม่ที่เข้ามาถึงรูปแบบของการสื่อสารที่กำลังเป็นที่นิยมในสังคมขณะนี้ คือ การสื่อสารผ่านระบบเครือข่าย (Network Communication) โดยมีช่องทางที่สำคัญคือ ระบบอินเทอร์เน็ต (Internet System)

ในปัจจุบันคงไม่มีใครที่รู้จักคอมพิวเตอร์แล้วไม่เคยได้ยินเรื่องเกี่ยวกับอินเทอร์เน็ต ซึ่งเป็นเครือข่ายคอมพิวเตอร์ที่โยงใยทั่วโลกและกำลังมีบทบาทอย่างมากต่อชีวิตประจำวันของมนุษย์ พร้อมทั้งเป็นสิ่งที่จะนำพาเราไปสู่ยุคของสังคมข่าวสารอย่างแท้จริงในอนาคต และในสังคมยุคข่าวสารข้อมูลดังเช่นทุกวันนี้ การสื่อสารรูปแบบต่างๆถูกพัฒนาขึ้นให้คนเราสื่อสารถึงกันง่ายที่สุดและสะดวกที่สุด การสื่อสารถึงกันด้วยคำพูดผ่านทางโทรศัพท์ดังเช่นอดีตย่อมไม่เพียงพออีกต่อไป มนุษย์มีความต้องการมากกว่านั้น เช่น ภาพ เสียง ข้อความที่เป็นตัวอักษร รวมทั้งแหล่งอ้างอิง ข้อมูลต่างๆ ซึ่งอินเทอร์เน็ตได้เข้ามาตอบสนองเราได้ ในจุดนี้ กล่าวคือ เมื่อทำการเชื่อมต่อเข้ากับเครือข่ายอินเทอร์เน็ตแล้ว สามารถที่จะค้นหาข้อมูล รวมทั้งติดต่อกับทุกคน ทั้งในและนอกประเทศได้จากเครื่องคอมพิวเตอร์ที่บ้าน ที่ทำงาน หรือแหล่งที่ให้บริการอินเทอร์เน็ตต่างๆ โดยใช้เวลาทั้งหมดเพียงไม่กี่นาที ความสะดวกสบายและมีประสิทธิภาพเช่นนี้ เป็นสิ่งที่การสื่อสารในอดีตไม่เคยทำได้มาก่อน ดังนั้น อาจกล่าวได้ว่าอินเทอร์เน็ตเป็นเสมือนกับทางด่วนสารสนเทศ (Information Superhighway : I-Way) ซึ่งเป็นการผสมผสานเครือข่ายต่างๆในอดีต เช่น โทรศัพท์ โทรทัศน์ และคอมพิวเตอร์มารวมกันไว้เพื่อจะได้เสริมจุดเด่นและแก้ไขจุดด้อยของแต่ละเครือข่ายได้ นอกจากนี้ค่าใช้จ่ายจากการใช้งานอินเทอร์เน็ตก็นับได้ว่าถูกกว่าวิธีการสื่อสารในแบบอื่นๆเมื่อเปรียบเทียบกับข้อมูลข่าวสารที่ได้รับกับระยะเวลา

ดังนั้นอินเทอร์เน็ตจึงกลายเป็น รูปแบบและช่องทางการสื่อสารที่ครอบคลุมทั่วโลก พร้อมกับมีข้อมูลข่าวสารทุกประเภทให้เราค้นหา ตลอดจนรับส่งข้อมูลระหว่างกันและกันได้ แต่บทบาทของอินเทอร์เน็ต นอกจากที่กล่าวมาข้างต้นแล้ว ยังมีบทบาททางสังคม เศรษฐกิจ และต่อการเมืองด้วย ดังนี้ (ดัน คันท์สุทธีวงศ์, 2539:19)

บทบาทในด้านการศึกษา ผู้ใช้สามารถเปิดเข้าอินเทอร์เน็ตเพื่อค้นคว้าหาข้อมูลได้ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลทางวิชาการจากที่ต่างๆ ซึ่งกรณีนี้อินเทอร์เน็ตทำหน้าที่เหมือนกับห้องสมุดขนาดยักษ์จากแหล่งข้อมูลทั่วโลกไม่ว่าจะเป็นข้อมูลทางด้านวิทยาศาสตร์ วิศวกรรม ศิลปกรรม สังคมศาสตร์ กฎหมาย และอื่นๆ นักศึกษาในมหาวิทยาลัยสามารถติดต่อกับมหาวิทยาลัยอื่นๆเพื่อค้นหาข้อมูลที่กำลังศึกษาอยู่ได้ ตลอดจนแลกเปลี่ยนข่าวสารและความคิดเห็นระหว่างกันได้ด้วย

สำหรับบทบาทด้านธุรกิจและการค้า อินเทอร์เน็ตมีบริการในรูปแบบของการซื้อขายสินค้าผ่านทางคอมพิวเตอร์ หรือ Teleshopping¹ สินค้าที่มีจำหน่ายก็มีครบทุกประเภทเหมือนห้างสรรพสินค้าใหญ่ๆทุกประการ ส่วนในด้านความบันเทิง การพักผ่อนและสันทนาการ มีผู้เข้ามาใช้

¹ เป็นรูปแบบการซื้อขายสินค้าจากรายการที่ปรากฏบนจอคอมพิวเตอร์ ผ่านทางระบบอินเทอร์เน็ตโดยที่เราไม่จำเป็นต้องไปซื้อสินค้านั้นๆด้วยตัวเองที่ร้าน ซึ่งการซื้อสินค้าแบบนี้เพียงแต่เราต้องการสินค้าประเภทใดก็ให้เลือกจากรายการสินค้า แล้วชำระเงินผ่านทางบัตรเครดิต

ประโยชน์จากอินเทอร์เน็ตครั้งนี้ค่อนข้างมาก เช่น การเลือกอ่านวารสารต่างๆผ่านทางอินเทอร์เน็ต หรือที่เรียกว่า Magazine online รวมถึงหนังสือพิมพ์ออนไลน์² ตลอดจนข่าวสารอื่นๆโดยมีภาพประกอบบนคอมพิวเตอร์เหมือนกับหนังสือปกคิตู้กันแต่จะมีปฏิสัมพันธ์มากกว่า

และสุดท้ายคือ บทบาทในด้านการเมือง องค์การภาครัฐและเอกชน หน่วยงานราชการ ตลอดจนพรรคการเมืองต่างๆในปัจจุบัน ต่างเล็งเห็นประโยชน์ของรูปแบบการสื่อสารผ่านทางระบบเครือข่ายทางช่องทางอินเทอร์เน็ตมากขึ้น ดังจะเห็นได้จากการมีเว็บไซต์ (Website) ของกลุ่มองค์กร หรือพรรคการเมืองของตน เพื่อนำเสนอข่าวสารข้อมูลต่างๆที่จะเป็นการสื่อสารถึงผู้รับสารคือประชาชนได้อย่างทั่วถึง แม้กระทั่งคณะรัฐบาลก็ยังเล็งเห็นช่องทางดังกล่าว ในการเป็นสื่อระหว่างรัฐบาลกับประชาชน เพื่อใช้แสดงผลงานการทำงานของรัฐและรับเรื่องราวร้องทุกข์ ตลอดจนข้อคิดเห็นต่างๆต่อการดำเนินงานของคณะรัฐบาลซึ่งถือว่าเป็นรูปแบบของการสื่อสารทางการเมืองอีกรูปแบบหนึ่งด้วย

การสื่อสารกับการเมืองถือได้ว่าเป็นส่วนประกอบสำคัญในระบบการเมืองแบบประชาธิปไตย ซึ่งถือว่าการสื่อสารแบบสองทางระหว่างผู้ปกครองกับประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในปัจจุบันที่เป็นยุคของสังคมข่าวสาร การรับรู้รับทราบข่าวสารข้อมูลทางการเมืองจากช่องทางการสื่อสารที่ทันสมัย เป็นสิ่งจำเป็นและมีความสำคัญเพิ่มมากขึ้น นอกจากนี้การสื่อสารทางการเมืองยังก่อให้เกิดความรู้ความเข้าใจต่อระบบการเมือง อันจะนำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองด้วย เนื่องจากว่าเมื่อประชาชนสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางการเมืองมากขึ้น ก็จะส่งผลทำให้มีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเมือง อันจะส่งผลต่อการตระหนักถึงผลกระทบของการเมืองที่มีต่อตนเอง และก่อให้เกิดความต้องการเพื่อจะเข้ามามีส่วนร่วมต่อระบบการเมืองมากขึ้น การที่ประชาชนสนใจติดตามข่าวสาร พุดคุย หรือสนทนาแลกเปลี่ยนข้อมูลข่าวสารทางการเมืองระหว่างกัน ล้วนเป็นรูปแบบหนึ่งของการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งสิ้น (Nie, 1969:364)

ในขณะเดียวกัน การสื่อสารได้ถูกนำมาใช้เป็นปัจจัยหนึ่งในการวัดระดับการพัฒนาทางการเมือง โดยระดับการพัฒนาทางการเมืองชี้วัดได้จากความแข็งแกร่งของสถาบันประชาธิปไตย กล่าวคือผู้ที่สนใจการเมืองมักมีแนวโน้มที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่าผู้ที่ไม่สนใจทางการเมืองอาจสังเกตได้จากการติดตามข่าวสารทางการเมือง เช่น ทางหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทร

² เป็นรูปแบบของหนังสือพิมพ์ที่นำเสนอข่าวสารและข้อมูลผ่านทางเครือข่ายคอมพิวเตอร์ โดยการใช้ระบบไฮเปอร์เท็กซ์ (Hypertext) ในการนำเสนอข้อมูล (ไฮเปอร์เท็กซ์ คือ ระบบการจัดการข้อมูลที่แสดงออกมาในรูปการเชื่อมโยงแหล่งข่าวสารต่างๆ โดยตัวเชื่อม หรือ Link เชื่อมระหว่างเอกสาร กราฟิก เสียง วิดีทัศน์) โดยที่ผู้ใช้สามารถเปิดอ่านหนังสือพิมพ์ออนไลน์ได้เหมือนกับหนังสือพิมพ์ปกคิตู้ แต่จะมีลักษณะพิเศษที่สามารถเลือกรับข่าวสารได้ในหมวดเดียวกันและยังสามารถสืบค้นข้อมูลที่เกี่ยวข้องในเรื่องนั้นๆได้

ทัศน์ การพูดคุยกับคนอื่นทางการเมือง การไปฟังการหาเสียงเลือกตั้ง อันเป็นพฤติกรรมในการเปิดรับสื่อต่างๆ ด้วยเหตุนี้ หน้าที่ของระบบสื่อสารจึงเข้ามามีบทบาทในการเรียนรู้ทางการเมืองทางหนึ่งด้วย โดยเฉพาะบทบาทของสื่อสารมวลชน

ในขณะที่สื่อมวลชนมีบทบาททั้งในอดีตและปัจจุบัน แต่การสื่อสารในระบบเครือข่ายที่ทวีความสำคัญมากยิ่งขึ้นในปัจจุบัน กำลังเข้ามาแทนที่บทบาทของสื่อมวลชน โดยเฉพาะเครือข่ายคอมพิวเตอร์ อินเทอร์เน็ตหรือเคเบิลทีวี ที่เริ่มเข้ามาเป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวัน ดังนั้นจึงทำให้เกิดหน่วยในการเรียนรู้ขึ้นหน่วยใหม่ กับทั้งมีช่องทางในการเรียนรู้ช่องทางใหม่ขึ้นดังที่ได้กล่าวไปแล้ว คือ อินเทอร์เน็ต ซึ่งจะเข้ามามีบทบาทต่อการเรียนรู้ในเรื่องต่างๆ ของคนเราไม่ว่าจะเป็นการศึกษา สังคม วัฒนธรรม เศรษฐกิจ และโดยเฉพาะอย่างยิ่งบทบาทในการเป็นหน่วยและช่องทางในการเรียนรู้ทางการเมือง

อินเทอร์เน็ตเป็นการสื่อสารที่เกิดขึ้นในยุคของข้อมูลข่าวสาร โดยอาจจะเทียบได้กับเมื่อสมัยที่สื่อโทรทัศน์เกิดขึ้นใหม่ๆ ในยุคที่มีสื่อวิทยุอยู่แล้ว ซึ่งขณะนั้นนักโฆษณาาก็ไม่ได้ตระหนักถึงความสามารถที่มีอยู่ของสื่อโทรทัศน์ว่ามันมีมากกว่าสื่อวิทยุอย่างไร ในระยะแรกนักโฆษณาจึงใช้สื่อโทรทัศน์ในรูปแบบเดียวกันกับสื่อวิทยุ คือ มีผู้ประกาศมาอ่านอยู่หลังไมโครโฟน เพื่อนำเสนอข่าวสารต่างๆ ซึ่งนั่นก็คือรูปแบบที่เลียนแบบมาจากสื่อวิทยุที่คุ้นเคยกันในขณะนั้น แต่ทุกวันนี้ท่านจะเห็นว่า สื่อโทรทัศน์มีศักยภาพมากกว่าสื่อวิทยุ ทั้งในการนำเสนอเรื่องราวต่างๆ ที่มีภาพเคลื่อนไหวและเสียงประกอบต่างๆ ซึ่งสามารถสื่ออารมณ์ได้มากกว่าสื่อวิทยุที่ได้ยินแต่เสียงเพียงอย่างเดียว

อินเทอร์เน็ต หากจะเทียบก็เหมือนกับตอนที่สื่อโทรทัศน์ที่เกิดขึ้นใหม่ๆ ในยุคของสื่อวิทยุ ผู้ที่ใช้อินเทอร์เน็ตในขณะนี้ อาจจะคุ้นเคยกับรูปแบบที่ใช้กับสื่อเดิมๆ ซึ่งจริงๆ แล้วสื่ออินเทอร์เน็ตมีเครื่องมือและศักยภาพที่แตกต่างกับสื่อประเภทอื่นๆ มาก แต่แน่นอนว่าเราต้องใช้เวลาในการเรียนรู้ และทำความเข้าใจกับสื่อที่เกิดขึ้นมาใหม่อย่างอินเทอร์เน็ตนี้ในระยะเวลาหนึ่ง จนกระทั่งเราสามารถจะพัฒนาและใช้มันได้อย่างเต็มรูปแบบ ซึ่งสื่ออินเทอร์เน็ตมีความแตกต่างจากสื่อประเภทอื่นๆ ดังนี้ คือ (พิพัฒน์ ขอดพฤตการ, 2542:31-35)

1. ปริมาณของเนื้อหาที่นำเสนอ โดยที่สื่อในปัจจุบันไม่ว่าจะเป็น โทรทัศน์, วิทยุ หรือหนังสือพิมพ์จะถูกจำกัดเรื่องปริมาณของเนื้อหาที่เราต้องการนำเสนอ แท้จริงแล้วคือปริมาณของเนื้อหาต่างๆ ที่เราจะนำเสนอถูกจำกัดด้วยต้นทุนของการซื้อเนื้อที่ หรือระยะเวลาในการนำเสนอข่าวสารต่างๆ แต่สื่ออินเทอร์เน็ตไม่มีข้อจำกัดในเรื่องปริมาณของเนื้อหาเราสามารถจะใส่ประวัติศาสตร์อันยาวนานของประเทศไทยลงไปได้สามารถใส่ Encyclopedia เป็นเล่มๆ ได้แล้วแต่ความต้องการ และด้วยต้นทุนที่ถูกมากรวมทั้งสามารถใส่รูปภาพ เสียง หรือวีดีโอ นอกเหนือจากราย

ละเอียดที่เป็นข้อมูลตัวอักษรอย่างเคียว และผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตสามารถเลือกที่จะดูข้อมูลข่าวสารหรือเรื่องราวเฉพาะที่ตัวเองสนใจ โดยการใช้เครื่องมือค้นหาข้อมูลข่าวสารที่มีอยู่ในอินเทอร์เน็ตแต่ไม่มีในสื่ออื่นๆ เช่น บริการ Search engine หรือข้อมูลที่จัดเป็นรูปแบบไฮเปอร์เท็กซ์ (Hypertext) ในอินเทอร์เน็ตที่เราเรียกรูปแบบดังกล่าวว่า “เวิลด์ไวด์เว็บ” (World Wide Web) หรือเรียกสั้นๆ ว่า เว็บ (Web) นั่นเอง

2. ค่าใช้จ่ายในการใช้สื่อ การซื้อเวลาทางสื่อโทรทัศน์ สื่อวิทยุ ค่อนข้างจะสูงเมื่อเทียบกับจำนวนเวลาที่ได้ ทั้งนี้ยังไม่ได้รวมถึงการแย่งชิงเวลาในช่วง Prime Time ที่ผู้บริโภคหรือกลุ่มเป้าหมายเป็นที่ต้องการมากที่สุด องค์การที่ต้องการนำเสนอข่าวสารไปถึงผู้บริโภคกลุ่มเป้าหมายจึงจำเป็นต้องใช้นักโฆษณามืออาชีพ สร้างโฆษณาเพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อองค์กร หรือคาดว่าจะเกิดประโยชน์คุ้มค่าที่สุดเมื่อเทียบกับเวลาที่ได้มาซึ่งทำให้ต้นทุนขององค์กรเพิ่มมากขึ้นด้วยแต่รูปแบบของสื่ออินเทอร์เน็ตนั้น ผู้ใช้จะเป็นคนเสียค่าใช้จ่ายในการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตในรูปแบบของระยะเวลาที่ใช้ไปกับสื่ออินเทอร์เน็ต ดังนั้น “เวลา” จะมีความหมายต่อผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตเพราะนั่นหมายถึง ผู้ใช้จะต้องเสียค่าใช้จ่ายทุกๆ นาทีที่เขาเข้าไปใช้สื่อ ไม่เหมือนกับการดูโทรทัศน์ หรือฟังวิทยุ ที่ผู้ฟังและผู้ดูไม่เสียเงิน จึงทำให้ความสนใจระหว่างสื่อโทรทัศน์หรือสื่อวิทยุ เมื่อเทียบกับสื่ออินเทอร์เน็ตก็แตกต่างกันไปด้วย เพราะฉะนั้นองค์กรจะต้องพยายามสร้างรูปแบบและเนื้อหาให้สามารถดึงดูดผู้ใช้ จนเกิดความสนใจที่จะเข้ามาค้นหา และเรียกดูข่าวสารขององค์กรนั้นๆ และในขณะที่เดียวกันองค์กรสามารถใส่ข่าวสารได้อย่างไม่จำกัดทางสื่ออินเทอร์เน็ต เวลาของการใช้สื่ออินเทอร์เน็ตกับข่าวสารขององค์กรก็มีอย่างไม่มีจำกัดเช่นกัน คราวเท่าที่ผู้ใช้สื่อรู้สึก ว่าข่าวสารขององค์กรนั้นยังมีคุณค่าหรือประโยชน์แก่พวกเขาอยู่

3. รูปแบบการนำเสนอของสื่ออินเทอร์เน็ตกับสื่ออื่นๆ ก็เป็นส่วนหนึ่งที่แตกต่างกัน เช่น สื่อโทรทัศน์จะนำเสนอเนื้อหาที่เป็นคำพูดสั้นๆ ภาพยนตร์ เพลงประกอบ รวมถึงรูปภาพ ที่สื่อถึงอารมณ์ที่ต้องการให้ผู้ชมรู้สึกไปตามจุดมุ่งหมายของการนำเสนออื่นๆ โดยที่รายละเอียดของข้อมูลข่าวสาร หรือ Information เป็นเรื่องรองลงไป ส่วนสื่อวิทยุก็จะถ่ายทอดเนื้อหาเฉพาะทางเสียงที่เราสามารถจะได้ยินเท่านั้น และยังถูกจำกัดด้วยเวลาในการนำเสนออยู่ ในขณะที่อินเทอร์เน็ตถือว่าเป็นสื่อประเภท Information-Based Media รูปแบบการนำเสนอทางสื่ออินเทอร์เน็ตจึงเน้นที่ข่าวสารที่ผู้ใช้จะได้รับเป็นหลัก โดยที่รูปภาพและเสียงจะเป็นส่วนประกอบของการนำเสนอเนื้อหาเพื่อให้ดูน่าสนใจและครบสมบูรณ์มากยิ่งขึ้น

4. ทิศทางในการติดต่อสื่อสาร เมื่อเทียบกับสื่ออื่นๆ แล้ว สื่ออินเทอร์เน็ตเป็นการติดต่อสื่อสารแบบ 2 ทิศทาง ไป – กลับ ทำให้ผู้ใช้สามารถที่จะโต้ตอบกันได้ทันที ขณะที่อยู่ในอินเทอร์เน็ต

ผู้บริโภคจึงได้รับความสะดวก ในการดูข้อมูลข่าวสาร แสดงความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ในเรื่อง ราวต่างๆบนอินเทอร์เน็ตได้

ดังนั้นการศึกษาวิจัยในเรื่อง “การเรียนรู้ทางการเมืองของนักศึกษาสายสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ทางอินเทอร์เน็ต” ผู้ศึกษาวิจัยต้องการศึกษาว่า นักศึกษาสายสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ที่ใช้งานอินเทอร์เน็ตในส่วนของ การเปิดรับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองกับ กลุ่มที่ใช้เปิดดูข่าวสารด้านอื่น ว่ามีระดับการเรียนรู้ทางการเมืองแตกต่างกันอย่างไร ตลอดจนมีความคิดเห็นอย่างไรต่อการใช้อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางอีกช่องทางหนึ่งในการสื่อสารทางการเมือง และมีปัจจัยใดที่มีอิทธิพลต่อการเปิดรับสื่อทางอินเทอร์เน็ตบ้าง ในขณะที่ทางหน่วยงานราชการ ของรัฐ รัฐบาล หรือแม้กระทั่งพรรคการเมืองทั้งหลายและองค์กรเอกชน ต่างก็ได้มีการนำเสนอข่าวสาร ข้อมูลทางการเมืองผ่านทางช่องทางอินเทอร์เน็ตมากขึ้น รวมทั้งสื่อมวลชนจำนวนมากอย่าง เช่น โทรทัศน์ หนังสือพิมพ์ วิทยุ ก็หันมาใช้สื่อทางอินเทอร์เน็ตในการนำเสนอข่าวสารต่างๆมากขึ้นเช่นกัน ซึ่งนับได้ว่าช่องทางการสื่อสารทางอินเทอร์เน็ตกลายเป็นช่องทางหนึ่งที่กำลังได้รับความสนใจ เนื่องจากปัจจัยหลายๆอย่าง โดยเฉพาะอย่างยิ่งประสิทธิภาพของการสื่อสารผ่านทาง เครือข่ายที่รวดเร็ว สะดวก และประหยัด

โดยการศึกษาวิจัยครั้งนี้ได้เลือกกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยมาเป็นประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการศึกษา เนื่องจากว่าในอดีตจนถึงปัจจุบัน กลุ่มคนที่คุ้นเคยและเรียนรู้การสื่อสารทาง อินเทอร์เน็ตเป็นกลุ่มแรก คือ กลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัย ที่ใช้ระบบอินเทอร์เน็ตในการติดต่อและ สืบค้นข้อมูลต่างๆในการศึกษา ค้นคว้าข้ามมหาวิทยาลัย จนกระทั่งในปัจจุบัน กลุ่มนักศึกษา ก็ยังเป็นกลุ่มผู้ใช้อินเทอร์เน็ตกลุ่มใหญ่เหมือนเช่นอดีต แต่ในปัจจุบันจะมีรูปแบบและลักษณะการใช้ ข้อมูลทางอินเทอร์เน็ตที่หลากหลายมากขึ้น กับทั้งเป็นกลุ่มที่มีโอกาสในการเข้าถึงสื่อทาง อินเทอร์เน็ตได้มากกว่ากลุ่มอื่นๆในสังคมอีกด้วย

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับการเรียนรู้ทางการเมืองของนักศึกษาสายสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่ โดยการศึกษาเปรียบเทียบนักศึกษาผู้ใช้งานอินเทอร์เน็ตระหว่างกลุ่มที่เปิดดู ข่าวสารทางการเมืองกับกลุ่มที่ไม่ได้เปิดดูข่าวสารทางการเมือง
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปิดรับสื่อทางอินเทอร์เน็ตของนักศึกษา
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการใช้อินเทอร์เน็ต เป็นช่องทางในการเรียนรู้ ข่าวสารทางการเมือง

1.3 สมมุติฐานในการวิจัย

ในการศึกษาวิจัยเรื่อง การเรียนรู้ทางการเมืองของนักศึกษาสายสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ทางอินเทอร์เน็ต ได้ตั้งสมมุติฐานในการวิจัยไว้ดังนี้

“ การใช้เว็บไซต์ทางการเมืองมีความสัมพันธ์กับระดับการเรียนรู้ทางการเมืองของนักศึกษาสายสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยมีตัวแปรที่ใช้วัดระดับการเรียนรู้ทางการเมือง 3 ตัวคือ ความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ทักษะคิดทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมือง (พฤติกรรมการเมือง) ”

1.4 ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาวิจัยเรื่อง “การเรียนรู้ทางการเมืองของนักศึกษาสายสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ทางอินเทอร์เน็ต” นี้ ได้ใช้ประชากรในการศึกษาเป็นกลุ่มนักศึกษามหาวิทยาลัยเชียงใหม่ โดยศึกษาจากกลุ่มตัวอย่างจากนักศึกษาระดับปริญญาตรีในตั้งแต่ระดับชั้นปีที่ 1 ขึ้นไป ของคณะในกลุ่มสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์ ดังนี้ คือ คณะมนุษยศาสตร์ คณะศึกษาศาสตร์ คณะสังคมศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจ และคณะเศรษฐศาสตร์ รวม 5 คณะด้วยกัน

1.5 นิยามศัพท์

ระดับการเรียนรู้ทางการเมือง หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้ความเข้าใจทางการเมือง ทักษะคิดทางการเมือง และการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการเปิดรับสื่อ หมายถึง เพศ คณะ สาขาวิชา ชั้นปีการศึกษา และพฤติกรรมการของนักศึกษาในการใช้งานอินเทอร์เน็ต ตลอดจนความคิดเห็นในการใช้อินเทอร์เน็ตเป็นช่องทางในการเรียนรู้ทางการเมือง

พฤติกรรมการใช้งานอินเทอร์เน็ต หมายถึง ระยะเวลาในการใช้งานอินเทอร์เน็ต

ประเภทของสื่อ หมายถึง สื่ออินเทอร์เน็ต หนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ นิตยสาร หนังสือ และนิตยสารทางการเมือง

ทัศนคติทางการเมือง หมายถึง ทัศนคติและความคิดเห็นทางการเมืองที่มีต่อระบบการเมืองและส่วนต่างๆของระบบการเมือง ตลอดจนทัศนคติของตนเองที่มีในระบบการเมือง ซึ่งความคิดเห็นของนักศึกษาที่มีต่อการเมืองอาจมีความคล้ายคลึงกันหรือแตกต่างกันก็ได้

³ การที่เลือกเพียงกลุ่มนักศึกษากลุ่มสังคมศาสตร์และมนุษยศาสตร์นั้น เนื่องจากว่านักศึกษากลุ่มนี้จะมีพื้นฐานในเรื่องการเมืองที่ใกล้เคียงกัน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งทุกคนจะต้องลงทะเบียนเรียนการเมืองการปกครองเบื้องต้น (GOV.101) ที่เป็นวิชาบังคับเหมือนกันด้วย

การมีส่วนร่วมทางการเมืองทางอินเทอร์เน็ต หมายถึง การเข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองโดยการเข้าไปใช้ช่องทางอินเทอร์เน็ตในการมีส่วนร่วม เช่นการเข้าไปอ่านข่าวสารทางการเมือง หรือการแสดงความคิดเห็นในหัวข้อทางการเมืองใน WEBPAGE หรือ WEBSITE ทางการเมือง

1.6 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบถึงบทบาทของการสื่อสารทางเครือข่าย คอมพิวเตอร์-อินเทอร์เน็ตว่ามีผลและอิทธิพลต่อระดับการเรียนรู้ทางด้านการเมืองการปกครองของนักศึกษาอย่างไร
2. จากผลการศึกษาที่ได้นั้น สามารถที่จะนำมาปรับใช้ในกระบวนการสื่อสารทางสังคมและการเมืองให้เหมาะสมและสอดคล้องกับสถานการณ์ในปัจจุบัน เพื่อจะได้เกิดประสิทธิภาพสูงสุดจากการใช้ช่องทางการสื่อสารทางอินเทอร์เน็ต
4. เป็นการพัฒนามาบทบาและช่องทางในการมีส่วนร่วมทางการเมืองให้กับกลุ่มนักศึกษาอีกทางหนึ่งด้วย